

WAAROM KUN JE EEN ZIN NIET LETTERLIJK VERTALEN?

LEERDOELEN EN OPBOUW LES

5 minuten

De docent legt uit dat je moet weten of de zinsopbouw in talen hetzelfde is om te kunnen beoordelen of je een zin letterlijk kunt vertalen. De leerdoelen sluiten hierop aan:

- De leerling deelt een zin in constituenten in.
- De leerling herkent verschillende structuren in zinnen en beoordeelt ze op juistheid.

Deze les past binnen het curriculum schrijfvaardigheid van zowel Nederlands als Engels en kan uitgebreid worden naar de curricula van andere moderne vreemde talen (zie Uitbreidingsmogelijkheden). De leerlingen analyseren geschreven taal en leren op die manier wat grammaticale en ongrammaticale zinnen zijn. Dit wordt in de leerdoelen voor de leerlingen niet expliciet gemaakt. De docent kan ervoor kiezen de plaats van deze les binnen de examenprogramma's mondeling toe te lichten tijdens een van de lesonderdelen.

INTRODUCTIE ONDERWERP

5 minuten

De docent introduceert het onderwerp door een aantal Nederlandse uitdrukkingen te laten zien die letterlijk naar het Engels vertaald zijn. Vervolgens laat de docent een uitspraak van Louis van Gaal zien. Het filmpje is geïntegreerd in de PowerPoint of kan via deze link https://www.youtube.com/watch?v=FVVkBr_Cgwk bekeken worden.

De docent vraagt de leerlingen waarom deze uitdrukkingen niet letterlijk vertaald kunnen worden. Nadat de docent heeft uitgelegd dat dit te maken heeft met het feit dat deze uitdrukkingen in die vorm niet bestaan in het Engels, laat de docent een voorbeeld zien van een zin die inhoudelijk ook in het Engels bestaat, maar die toch niet letterlijk kan worden vertaald. De rest van de les gaat over de reden waarom dat niet kan.

DE OPBOUW VAN EEN ZIN

15 minuten

De docent legt uit dat een zin is opgebouwd uit constituenten en licht de drie manieren waarop een constituent geïdentificeerd kan worden toe aan de hand van een voorbeeld. Vervolgens delen de leerlingen zelf twee voorbeeldzinnen in constituenten in. Dit doen ze met de werkvorm denken-delen-uitwisselen: de leerlingen maken de opdracht eerst individueel en wisselen hun resultaten in duo's uit. Daarna inventariseert de docent de antwoorden van de leerlingen. Bij het bespreken van de antwoorden benoemt de docent twee kenmerken van constituenten: constituenten kunnen niet gesplitst worden en je kunt spelen met de volgorde van constituenten.

DE STRUCTUUR VAN EEN ZIN

15 minuten

Vervolgens legt de docent de structuur van zinnen uit. De docent licht eerst de begrippen subject, verbum en object toe. Hierbij kan gewezen worden op de overeenkomsten met de Engelse termen subject, verb en object. Belangrijk is te benadrukken dat met het verbum in deze les de persoonsvorm bedoeld wordt, om verwarring te voorkomen wanneer leerlingen de begrippen willen toepassen op zinnen waarin hulp- of koppelwerkwoorden voorkomen. Vervolgens wordt de Nederlandse zinsstructuur besproken.

NB. Voor dit onderdeel is voorkennis over het onderscheid tussen hoofd- en bijzinnen van belang. Indien deze kennis niet of niet voldoende bij de leerlingen aanwezig is, wordt geadviseerd hierover een korte uitleg op te nemen.

OPDRACHT: ZINSSTRUCTUREN

15 minuten

De leerlingen passen de verschillende zinsstructuren toe op de moderne vreemde talen. De opdracht is opgenomen op de Powerpoint. De leerlingen kunnen de voorbeeldzinnen vertalen naar het Engels, Duits en Frans en kunnen aan de hand daarvan beoordelen wat de basisvolgorde in hoofd- en bijzinnen is.

De opdracht wordt kort klassikaal nabesproken. Het doel van deze nabespreking is de overeenkomsten en verschillen tussen de zinsstructuren in de verschillende talen te benoemen.

EVALUATIE

5 minuten

- Wat vond je van deze les?
- Wat onthoud je voor de toekomst?
- Welke tip geef je mij?

UITBREIDINGSMOGELIJKHEDEN

Deze les kan een vervolg zijn op de les 'Is grammatica in alle talen hetzelfde?', die ook onderdeel is van dit lesproject.

In deze les wordt alleen de basis van zinsstructuren uitgelegd. Vervolglessen kunnen de relatie tussen subject, verbum en object veel verder uitleggen. Denk bijvoorbeeld aan zinnen waarin hulpwerkwoorden gebruikt worden; in zulke zinnen is de volgorde van de constituenten ingewikkelder.

Bovendien kan deze les vervolgd worden bij het vak Geschiedenis, waar kan worden ingegaan op de historische ontwikkeling van taal. In het Middelnederlands leek een trend te bestaan die zou leiden tot een andere basisvolgorde die we in het huidige Nederlands kennen. Elementen als bronnenonderzoek, continuïteit en verandering zouden in een dergelijke les centraal kunnen staan.